

Sygn. akt VII U 594/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Lawrenc

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy M. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 12 stycznia 2016 r. nr (...)

oddala odwołanie.

SSO Monika Popielińska

Sygn. akt VII U 594/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu M. H. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013 r. poz. 1442 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 30 stycznia 1976r. do 30 września 1999r. gdyż ze świadectwa pracy z dnia 07 października 1999r. wynika, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (k. 38 akt rentowych).

Odwołanie od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego złożył ubezpieczony M. H., wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie mu wnioskowanego świadczenia poprzez zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia od dnia 30 stycznia 1976r. do 30 września 1999r. w (...) Sp. z o.o. w G., gdzie wykonywał pracę aparaturowego produkcji mleczarskiej, wnosząc także o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność charakteru i rodzaju wykonywanej w tym okresie pracy (k. 2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 29 lutego 2016 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 5-6 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. H., urodzony dnia (...) , w dniu 15 grudnia 2015 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 12 września 2015 r.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę z dnia 15 grudnia 2015 r. – k. 1-4 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 27 lat, 1 miesiąc i 5 dni – w tym 26 lat 3 miesiące i 17 dni okresów składkowych oraz 9 miesięcy 18 dni okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 35 akt rentowych,

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu M. H. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 12 stycznia 2016 r. – k. 38 akt rentowych

W okresie od 30 stycznia 1976r. do 30 września 1999r. ubezpieczony zatrudniony był w (...) Sp. z o.o. w G. (wcześniej (...) Spółdzielnia (...) w G., następnie (...) sp. z o.o. w G. Oddział w G.) , gdzie wykonywał pracę aparaturowego produkcji mleczarskiej. Pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W zakładzie pracy praca była trzymianowa, odbywała się również w święta.

Na zajmowanym stanowisku ubezpieczony przyjmował surowiec, tj. mleko, dostarczane przez dostawców – rolników do mleczarni , które przekazywane było na dział aparatuwni i tam podlegało segregacji i ocenie pod względem jakości. Ubezpieczony za pomocą dostępnej aparatury dokonywał wstępnej obróbki mleka , mini. sprawdzał jakość mleka poprzez puszczenie go na wirówkę- na zawartość tłuszczu i kierował już przygotowany surowiec na kolejne działy do dalszej produkcji. Obsługiwał również pasteryzatory, homogenizatory, autoklawy, odgazowywacze. Linia technologiczna była zamknięta, część była zmechanizowana a część nie. Po zakończeniu dnia pracy oczyszczał aparaturę.

Ubezpieczonemu zostały powierzone obowiązki brygadzysty na aparatuwni ,które związane były z rozdzielaniem zadań na produkcji , przygotowaniem grafiku dla pracowników z uwagi na fakt, iż praca była zmianowa oraz danych do listy płac. Związane z tym prace biurowe ubezpieczony wykonywał po godzinach normalnej pracy. Pomimo powierzenia obowiązków brygadzysty ubezpieczony nie był zwolniony z normalnej pracy aparaturowego przy maszynach.

Praca aparaturowego produkcji mleczarskiej odbywała się w hałasie wytwarzanym przez pracujące maszyny, co powodowało konieczność noszenia słuchawek ochronnych. Szkodliwość warunków pracy przejawiała się nie tylko w hałasie, ale i wysokiej temperaturze, czy w oparach szkodliwych środków czyszczących (kwasu azotowego, sody kaustycznej) używanych do mycia aparatury oraz jej odkażania (chlor). Za pracę w warunkach szkodliwych ubezpieczony otrzymywał dodatki do wynagrodzenia.

Zmiana pracodawcy nie spowodowała zmiany charakteru zatrudnienia.

dowód: świadectwo pracy z dnia 07 października 1999r. – k. 8 akt kapitałowych, akta osobowe (kartoteki zarobkowe)– k. 61 akt sprawy, zeznania ubezpieczonego oraz świadków J. H., E. W., G. W. – protokół skrócony k. 73-75 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 76 akt sprawy.

Ubezpieczony nie legitymuje się świadectwem pacy w szczególnych warunkach. (okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania ubezpieczonego M. H. oraz świadków J. H., E. W., G. W., tym bardziej, że korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym z zeznaniami ubezpieczonego, które Sąd uznał za przekonujące. W szczególności podkreślenia wymaga, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania, wzajemnie się uzupełniając, stworzyły spójną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego M. H. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 12 września 2015 r. osiągnął 60 rok życia, wykazał wymagany według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. 25-letni okres składkowy i nieskładkowy; nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach uznać można było zatrudnienie ubezpieczonego w A. (...) Sp. z o.o w G. w okresie od 30 stycznia 1976r. do 30 września 1999r., gdzie ubezpieczony wykonywał pracę aparatowego produkcji mleczarskiej.

Stanowisko aparatowego produkcji mleczarskiej, ani inne podobne, nie jest zawarte w wyczerpującym i zamkniętym wykazie stanowisk pracy wykonywanych w szczególnych warunkach, o jakim mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z dnia 22 września 2015 r. w sprawie o sygnaturze akt III AUa 564/15 otrzymywanie przez pracownika z tytułu wykonywania pracy na określonym stanowisku dodatku za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia nie przesądza o tym, że pracę tę należy uważać za wykonywaną w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przytoczone powyżej przepisy wymagają bowiem, aby praca taka wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, a nadto konieczne jest wykazanie, iż dane stanowisko znajduje się wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Otrzymywanie przez wnioskodawcę przedmiotowego dodatku może mieć zatem jedynie pomocnicze znaczenie dla ustalenia charakteru pracy świadczonej przez wnioskodawcę, nie rozstrzyga jednak kwestii stałości świadczenia takiej pracy ani kwalifikowania danego stanowiska pracy do wykazu prac w warunkach szczególnych.

Pamiętać przy tym należy, iż prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 i 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i określonego w nim wieku emerytalnego, tak więc przepisy regulujące to prawo należy interpretować w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Rodzaje prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymienione zostały w wykazie „A” stanowiącym załącznik do cytowanego wyżej rozporządzenia, zaś poszczególne stanowiska pracy w warunkach szczególnych - w zarządzeniach „resortowych” poszczególnych ministrów, wydanych na podstawie delegacji zawartej w przepisie § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Za pracę w warunkach szczególnych może zostać uznane wyłącznie zatrudnienie wymienione w ww. przepisach, choćby inny rodzaj zatrudnienia, nie mieszczący się w tym katalogu, wiązał się - zwłaszcza w subiektywnym przekonaniu pracownika - ze szkodliwym oddziaływaniem na jego stan zdrowia. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do

rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle przepisu art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości fakt, iż w spornym okresie ubezpieczony wykonywał pracę aparaturowego produkcji mleczarskiej a z tytułu pracy w warunkach szkodliwych wypłacano mu odpowiedni dodatek do wynagrodzenia. Jednak stanowisko przez niego zajmowane, ani inne podobne, nie jest zawarte w wykazach stanowiących załącznika do omawianego powyżej rozporządzenia. Sam fakt, że skarżącemu pracodawca w jakimś okresie zatrudnienia wypłacał przy wynagrodzeniu za pracę dodatek z tytułu pracy w warunkach szkodliwych nie oznacza automatycznie, że taki okres powinien być zaliczony do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, o której mowa w przepisach prawa regulujących warunki nabycia prawa do emerytury.

Godzi się w tym miejscu przywołać pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 lipca 2014r. wydanego w sprawie III AUa 418/14, który w pełni podziela Sąd orzekający w niniejszej sprawie. Mianowicie “wykaz A stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w Dziale X odnoszącym się do prac w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym wśród 16 prac zaliczonych do prac w warunkach szczególnych wymienia tylko jeden rodzaj prac, który mógłby odnosić się do przemysłu mleczarskiego a mianowicie wymienia Prace w chłodniach składowych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0°C (poz.7). Uchwała nr 16/83 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielni (...) z 27 czerwca 1983 r. wlicza również prace przy obsłudze pras filtracyjnych, wirówek i suszarek w przemyśle mleczarskim na stanowiskach aparaturowy obróbki surowca, aparaturowy koncentratów mleczarskich, aparaturowy proszkowni mleka, kazeiniarz, młynowy kazeiny, suszarniowy surowców, topiarz sera i odbieracz surowca, przy czym należy zwrócić uwagę, że rozporządzenie Rady Ministrów nie wymienia takiego rodzaju pracy, ograniczając te stanowiska przy prasach, wirówkach i suszarkach wyłącznie do przemysłu drożdżowego i piwowarskiego.”

Na marginesie wypada jedynie w tym miejscu wskazać, iż powyższych okoliczności był również świadomy ubezpieczony, składając na rozprawie w dniu 10 stycznia 2017r. w tej kwestii swoistego rodzaju deklarację.

Nie mniej, jak zasadnie dowodził Sąd Apelacyjny w Lublinie, “ wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uprawnia do uzyskania emerytury w wieku niższym (wyroki Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 Nr 11, poz. 161). Jedynie bowiem te prace, która są wymienione w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów są pracami w szczególnych warunkach dającymi prawo do emerytury. Wykazy resortowe muszą być natomiast dostosowane do treści załącznika do rozporządzenia z 1983 r., w którym zawarty jest kompletny wykaz stanowisk pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, bowiem jeżeli określają niezgodnie z ww. załącznikiem stanowiska pracy, których wykonywanie uprawnia do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym, nie wywołują skutków przewidzianych w art. 32 ustawy emerytalnej. Wykazy te mogą natomiast stanowić - jako, że z reguły mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający ogólne pojęcia istniejące w rozporządzeniu Rady Ministrów - swego rodzaju wskazówkę, dowód, że takie a nie inne czynności były przez pracownika istotnie wykonywane w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07, Lex nr 447272)”.

Mając powyższe na uwadze, Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego M. H. od zaskarżonej decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 12 stycznia 2016 r. i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając odwołanie wnioskodawcy.

SSO Monika Popelińska